

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri käskkirja „Toetuse andmise tingimused digiriigi alusbaasi kindlustamise, digiriigi arenguhüpete hoogustumise ning küberruumi turvalisuse tagamise toetamiseks“ eelnõu seletuskiri

I SISSEJUHATUS

Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendite kasutamisel perioodil 2021–2027 on aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (edaspidi *ühissätete määrus*) artiklis 10 nimetatud partnerluslepe ning Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud ja Euroopa Komisjoni poolt kinnitatud rakenduskava “Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027” (edaspidi *rakenduskava*). Rakenduskava viiakse ellu perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 1 lõike 1 alusel.

Meetmete nimekiri on Euroopa Komisjonis kinnitatava rakenduskava detailsem siseriiklik juhtimistöörüist, kus fikseeritakse, milline asutus millises rollis on, milliseid meetmeid rakendab, milline on eelarve, kaasrahastamise allikas ning oodatavad tulemused (väljund- ja tulemusnäitajatenä). Euroopa Komisjon kinnitas rakenduskava 04. oktoobril 2022. Meetmete nimekiri kinnitati Vabariigi Valitsuse istungil 15. detsembril 2022.a. Meetmete nimekirjas on poliitikaeesmärk 1 meetme 21.1.2.1 “Digiriik” rakendusasutuseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi ka *rakendusasutus või MKM*) ja rakendusüksuseks Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *rakendusüksus*).

Käesoleva käskkirjaga (edaspidi *TAT*) kehtestatakse poliitikaeesmärgi 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärgi 2 „digitaliseerimisest kasu toomine kodanike, ettevõtjate, teadusasutuste ja avaliku sektori asutuste jaoks“ raames toetatava meetme 21.1.2.1 „Digiriik“ sekkumise „Digilahenduste ja uuenduste väljatöötamine ja kasutuselevõtt avalikus sektoris“ toetuse andmise tingimused vastavalt ÜSS2021_2027 § 10 lõikele 2 ning rakenduskavas toodud eesmärkide saavutamiseks. TAT eesmärk on kindlustada digiriigi alusbaas, hoogustada digiriigi arenguhüppeid ning tagada turvaline ja usaldusväärne küberruum, sh inimeste põhiõiguste kaitse, sealhulgas tõstes teadlikkust ning pakkudes seeläbi kasutajale avalikke digiteenuseid kasutajakeskselt, küberturvaliselt, andmepõhiselt, etteaimavalt ja kättesaadavalt igas piirkonnas, lähtudes „Eesti digiühiskonna arengukava 2030“ eesmärkidest.

Poliitikaeesmärk nr 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärgi „digitaliseerimisest kasu toomine kodanike, ettevõtjate, teadusasutuste ja avaliku sektori asutuste jaoks“ ning meetme nr 21.1.2.1 „Digiriik“ sekkumise „Digilahenduste ja uuenduste väljatöötamine ja kasutuselevõtt avalikus sektoris“ kogu eelarve on meetme nimekirjas 136 000 000 eurot (ERF), riiklik kaasfinantseering 58 285 714 eurot. Antud käskkirja hõlmab sellest 41% ehk 56 000 000 eurot (ERF) ja riiklik kaasfinantseering on 24 000 000 eurot. TAT toetatavate tegevuste elluviimise tingimused on koostatud lähtuvalt “Digiühiskonna arengukava 2030”¹ (edaspidi *DA 2030*) ning rakenduskava eesmärkidest ja prioriteetidest. TAT sisaldab toetatavate tegevuste eesmärkide, tulemuste ja tegevuste kirjeldust, eelarvet, näitajaid ning rakendamise tingimusi.

Käskkirja valmistas ette Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (rakendusasutus ja selle üksus digiarengu osakond edaspidi *elluviija*). Käskkirja eelnõu ja seletuskirja koostasid digiarengu osakonna IT rahastamise valdkonna juht Kaire Kasearu (e-post:

¹ „Digiühiskonna arengukava 2030“ <https://www.mkm.ee/media/6791/download>

kaire.kasearu@mkm.ee, telefon: 625 6376) ja strateegilise planeerimise osakonna struktuurivahendite õiguse nõunik Nele Mals (e-post: nele.mals@mkm.ee). Käskkirja juriidilise ekspertiisi tegi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (e-post: gerly.lootus@mkm.ee).

1. Punkt “Reguleerimisala”

Eelnõu punkt 1.1 kirjeldab toetatavate tegevuste seost aluseks oleva rakenduskavaga, nimetades asjakohase poliitikaeesmärgi ja meetme ning sekkumise.

Eelnõu punkt 1.2 toob välja, et TATi rakendatakse TATi kehtima hakkamisel tulemusvaldkonna „Digiühiskond“ programmi „Digiühiskonna programm“ meetme „Digiriik“ ja programmi tegevuse „Digiriigi alusbaasi kindlustamine“ alusel.

Kulude tekkimisel liiguvad eelarved õigetes programmidesse ja tegevustesse ning kehtib tavapärase tegevuspõhise eelarve rakendamise loogika.

Punktis 1.2 sätestatakse, et toetatavate tegevuste raames ei anta riigiabi ega vähese tähtsusega abi, sest ei toetata majandustegevust.

Riigiabi mõiste tuleneb Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikest 1, mille kohaselt on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust.

Toetuse saaja on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (TAT kohaselt ministeeriumi osakond). TAT raames elluviidavad tegevused kuuluvad MKM-i põhimääruse § 11 lg 2 järgi ministeeriumi valitsemisalasse ning ei ole majandustegevus. Järelikult ei ole Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ettevõtja ning antav toetus ei ole riigiabi. Toetuse saaja ja partner kohustuvad tegevuste elluviimisel sisseostetavate teenuste puhul järgima riigihangete seadust. Avatud hankemenetluse läbiviimisel eeldatakse, et ettevõtjatele eelist ei anta. Järelikult on riigiabi andmine välistatud ka teisel tasandil.

Punkti 1.3. järgi kohaldatakse TAT-s sätestatud kulude abikõlblikkusele, toetuse maksetaotluse menetlemisele ja maksmisele, toetuse tagasinõudmisele ning elluviija ja partneri kohustuste osas kohaldatakse Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määrust nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*).

2. Punkt „Toetuse andmise eesmärk ja tulemus“

Punktis 2.1 on sätestatud TAT eesmärk tulenevalt otseselt DA 2030 sisust, kus arengukava on üles ehitatud 3-ele alameesmärgile:

1. I alaeesmärk. Digiriik;
2. II alaeesmärk. Ühenduvus;
3. III alaeesmärk. Küberturvalisus.

TATi rakendatakse I ja III alaeesmärkide saavutamiseks, sest II alaeesmärk ei puuduta digiriigi arenguhüppeid ja arendustega seotud baastaristut otseselt.

Punktis 2.2 kirjeldatakse toetuse andmise oodatavat tulemust, mis on seotud DA 2030 peamise mõõdikuga, milleks on tagada digiteenuste kasutajate parim kogemus tasemega 90%.

Punktis 2.3 on välja toodud, et toetuse andmisel järgitakse Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) kohaseid horisontaalseid põhimõtetega ning kirjeldatud seoseid riigi pikaajalise

arengustrateegia Eesti 2035 riigivalitsemise sihi ja asjakohasemate näitajatega, mille saavutamisse toetuse andmisega panustatakse.

Toetatavad tegevused arvestavad ühissätete määruse artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid ning panustavad riigi pikaajalise arengustrateegia Eesti 2035 (edaspidi „Eesti 2035“) aluspõhimõtete hoidmisesse ning sihi „Uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riigivalitsemine“ saavutamisse. Toetuse andmise tingimused haakuvad eelkõige riigivalitsemise sihi teemakimpude järgmiste osadega:

- 1) Eesti on uuendusmeelne, teadmiste loomist ning kasutamist väärtustav riik, kus ühiskonnaelu korraldatakse uute, inimesekesksete ja tõhusate tehnoloogiate abil. Avalikud teenused on taustal toimivad ja etteaimavad ning andmeruum kaitstud. Eesti riigikorraldus ja inimeste osalus selles on trende loov ja eeskujuks teistele riikidele;
- 2) Eesti on valvatud ja kaitstud, maailmas tuntakse meid hästi ja riigi rahvusvaheline positsioon on tugev;
- 3) avalikud teenused on kvaliteetsed ja kättesaadavad sõltumata elukohast ning suurendavad inimeste heaolu ja turvalisust.

Eesti 2035 tegevuskavas olevate eesmärkide saavutamist regionaalset arengut, võrdseid võimalusi, ligipääsetavust, keskkonna- ja kliimaeesmärke toetaval moel mõõdetakse näitajatega (vt tabel 1).

Tabel 1. „Eesti 2035“ näitajad, mis iseloomustavad horisontaalsete põhimõtete edenemist

„Eesti 2035“ alasiht	Eesti 2035 näitajad				
	Sooline võrd-õiguslikkus	Võrdsed võimalused	Ligipääsetavus	Regionaalsed erinevused järgmistes näitajates	Keskkond/ Kliima
„Eesti 2035“ siht „Uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riigivalitsemine“ Täpsustus näitajate kohta: Eesti 2035 horisontaalsete põhimõtete näitajatele sihttasemeid ei seata ja nende saavutamist ka meetme/projekti tasandil mõõtma ei pea. Need on mõjuindikaatorid, kuhu panustavad väga paljud meetmed oma tegevustega.					
Eesti on uuendusmeelne, teadmiste loomist ning kasutamist väärtustav riik	Soolise võrdõiguslikkuse indeks	Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik	Ligipääsetavuse mõõdik Ligipääsetavuse kohta on esitatud eeltingimus, millele arendustegevus peab vastama.	Rahulolu KOV-i teenustega KOV avalike digiteenustega rahulolu mõõdetakse, kui ta on seotud KOVi teenusega. Kuna antud TAT on riigiüleste ja keskkondade lahenduste jaoks, siis mõõdetakse rahulolu kaudselt ja	Keskkonnamõõdikud ei kohaldu. Kliimakindlus antud TAT ei ole seotud ega kuulu taristuprojektide kategooriasse, mis on nimetatud Euroopa Komisjoni kliimakindluse hindamise juhendis ptk 3.2.1. (tabel 2).
Eesti on usaldusväärne riik					

Eesti on inimese-keskne riik			üldiselt kasutaja vaates, mitte regioonipõhiselt. Keskset või riigiüleste avalike teenuste on antud TATi skoop, mitte eraldi KOVi lahendused.
------------------------------	--	--	---

TAT elluviimisel rakendatakse asjakohaseid meetmeid isikute põhiõiguste kaitse tagamiseks. Tehisintellekti süsteemide loomisel ja kasutamisel jälgitakse, et algoritmil põhinevad hinnangud ei oleks kallutatud ega süvendaks eelarvamusi ja soostereotüüpe. Digiteenuste arendamisel ja osutamisel võetakse võimalusel arvesse, et eri soost, vanuses, emakeelega, erivajadusega kasutajatel võivad olla erinevad oskused, vajadused ja võimalused digiteenuste kasutamiseks ja seatakse eesmärgiks inimestele võrdsete võimaluste loomine digiteenuste juurdepääsuks. Loodavaid uusi ja täiendatud lahendusi testitakse võimalusel eri soost, vanuses, rahvusest ja erivajadusega kasutajarühmade peal ning rakendatakse teenuse disaini standardi 10 käsku (<https://medium.com/digiriik/digiteenuste-10-k%C3%A4sku-ehk-kuidas-luua-parimat-digiriigi-kogemust-8afeb0b31fd9>).

Digiteenused arendatakse jälgides ning sisse planeerides seda, et avalike teenuste pakkumist võimaldavad infosüsteemid on digiligipäasetavad, st oluline on arendamisel rakendada WCAG-ga seotud nõudeid. Nõuded on välja toodud siin: <https://ttja.ee/eraklient/tarbija-oigused/kaubandus-teenused/digiligipaasetavuse-tagamine>.

Regionaalarengut puudutavas valdkonnas arvestatakse, et avalike e-teenuste kättesaadavus ning kvaliteet ei tohi sõltuda inimese elukohast. Väikses haldusüksuses elaval inimesel on õigus täpselt sama kvaliteetsetele ning lihtsasti kättesaadavale digiteenusele oma haldusüksuses kui näiteks pealinnas elaval inimesel. Käesoleva käskkirja skoop on riigiüleste, kesksete teenused, mis on kasutatavad kõikidele asutustele, sh KOVidele (nt digiallkirjastamine, eesti.ee portaal jne), mitte üksikute asutuste (üksikute KOVide) erilahenduste toetamine. Selleks on MKMil ja Rahandusministeeriumil planeeritud eraldi meetmed.

Põhiõiguste harta kontroll-leht on lisatud seletuskirjale.

3. Punkt „Toetatavad tegevused”

Arvestades infoühiskonna ja infotehnoloogia kiiret arengut ning vajadust läheneda infoühiskonna alaste teemade käsitlemise teravike seadmisele paindlikult, esitab TAT üldised tegevused eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks. Punktis 3.1 esitatud tegevusi viivad ellu toetuse elluviija ja/või partner omategevustena või ostetud tegevustena. Eesmärgi saavutamiseks töötatakse välja või arendatakse riigiüleste ja kesksete teenuste infotehnoloogilisi lahendusi andmekogude, elektrooniliste töövahendite või muude infotehnoloogiliste süsteemidena. Samuti kaardistatakse, töötatakse välja, arendatakse ning levitatakse ja tutvustatakse, sh juurutamise eesmärgil kasutajatele ja laiemale avalikkusele nii uusi kui juba olemasolevaid peamiselt infotehnoloogilisi riigiüleste ning kesksete lahendusi.

1. Tegevused antud TATi raames on alljärgnevad ning on seotud detailsemalt DA 2030 suundadega:

3.1.1. infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamine ja arendamine – DA 2030 suund: avalike teenuste juhtimise ja kasutajakesksuse juurutamine; andmepõhine riigivalitsemine ja andmete taaskasutamine, tulevikukindlate digiriigi platvormide

arendamine ja juurutamine, keskselt osutatud IT-alusteenuste arendamine ja juurutamine; uute lähenemisviiside pidev katsetamine; avatud innovatsiooni ja digiriigi kogukonna arendamine; avaliku sektori digimuutuste võimendamine; sihitud väliskoostöö arendamine vastavalt digiriigi arengueesmärkidele ja -vajadustele, üleminemine sündmuspõhiste ja proaktiivsetele teenustele; kratiivaelise riigi arendamine ja juurutamine; inimkeskse digiriigi arendamine ja juurutamine; roheline digiriigi arendamine ja juurutamine jne.

3.1.2. küberruumi hoidmine, arendamine ja juurutamine usaldusväärse ja turvalisena (DA 2030 lk 39-43) – DA suunad: ajakohase küberturvalisuse riiklik korraldamine; suundumuste, riskide ja mõjude analüüsivõime arendamine; suurema küberturvalisuse võimekuse tagamine jne.

3.1.3. teadlikkuse tõstmine eelnimetatud tegevuste osas, mis hõlmab standardite, raamistike, meetodiliste juhendite ja koolitusmaterjalide väljatöötamist ning levitamist; digiühiskonda puudutavate hindamiste, kontseptsioonide, uuringute ja analüüside korraldamist, läbiviimist ning tulemuste levitamist; koolituste, õppereiside, seminaride, töötubade, infopäevade, konverentside ja kursuste ettevalmistamist, läbiviimist ning tulemuste levitamist; kommunikatsiooni- ja turunduskampaaniate, teavitustegevuste ja esitluste kavandamist ning läbiviimist jne.

3.1.4. rohedigi ja programmi juhtimisega seotud kulud– programmi juhtimise ja elluviimisega, hangete koostamisega ja rohedigi elluviimisega seotud kulud – DA suund: Roheline digiriik.

Nimetatud tegevustes ei toetata avalikku info- ja kommunikatsioonitaristut, nt mobiilsidevõrke, andmetekaableid jms, kuivõrd TATiga ei panustata otseselt II alaeasmärgi „Ühenduvus“ saavutamisse.

Punktis 3.2 sätestatakse, et lähtuvalt Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ § 41 lõikest 1 punktist 7 kehtestatakse asjakohasel juhul nõuded, mille kohaselt ei tekitata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 nimetatud olulist kahju ühelegi artiklis 9 sätestatud keskkonnaeesmärgile. Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava DNSH (ing.k. *do no significant harm* ehk "ei kahjusta oluliselt") analüüsisist lähtuvalt ei tuvastanud meetmel potentsiaalselt olulist kahju keskkonnaeesmärkidele ning seega täiendavate nõuete kehtestamiseks puudub vajadus. Toetavate tegevuste puhul järgitakse läbivalt "ei kahjusta oluliselt" põhimõttega koosõla.

4. Punkt „Näitajad“

Peatükis on esitatud tabel, milles on esitatud rakenduskava näitajad ning nende alg-, vahe- ja sihttasemed.

Näitaja

EK ühine tulemusnäitaja: “Uute ja uuendatud avalike digiteenuste, -toodete ja -protsesside kasutajad” (RCR11).

Tasemed

Algtase on 0 ning lõpptase 2 000 000. Nende hulka loetakse üksnes käesoleva TATi toetusena valminud uute või täiendatud avalike digiteenuste, toodete või protsesside kasutajad. Üleriiklikult on lõpptase 4 500 000 lõppkasutajat aastas.

Selgitus

Arendatud või täiendatud avalike digiteenuste, toodete ja protsesside kasutajate arv aastas. Täienduste hulka kuuluvad üksnes uued lisandunud funktsionaalsused. Kasutajateks on uue või täiendatud avalike digiteenuste ja toodete kliendid ja avaliku sektori asutuste töötajad, kes uusi

või oluliselt täiendatud digiprotsesse kasutavad. Kõigi uute digiteenuste, toodete ja/või protsesside osas loetakse kasutamiskordi aastas kumulatiivselt ja arvesse ei võeta kasutaja unikaalsust. Autenditud ja unikaalne kasutaja ei näita teenuse kasutamise tegelikku seisu, sest kõikide teenuste jaoks ei pea ennast autentima. Lisaks on administratiivselt ebamõistlik hakata eristama autenditud ja mitteautenditud kasutajaid.

Näitaja

Meetmete nimekirja väljundnäitaja: “Uued või uuendatud digiteenused, -tooted ja -protsessid”

Tasemed

Algtase on 0, vahetase 5 ja lõpptase 45. Nende hulka loetakse üksnes käesoleva TAT toetusena valminud uusi või täiendatud digiteenuse, -toodete ja/või -protsesside arvu.

Üleriiklikult on vahetase 25 ning lõpptase 90 teenust. Kuna rakenduskavas on 21.1.2.1 ja 21.1.2.2 on erineva suunitlusega, siis seetõttu on ka avaliku sektori mõõdikud eraldi arvestatud. Rakenduskavas esitatud 21.1.2.1 erasektori mõõdik on eraldi ning 21.1.2.2 eraldi. Antud üleriiklik avaliku sektori mõõdik on 90 teenust.

Selgitus

Tegemist on uute või täiendatud digiteenuste arvuga. Täienduste hulka kuuluvad üksnes uued lisandunud funktsionaalsused või olemasolevate funktsionaalsuste märkimisväärsed uuendused. Iga teenust või uut funktsionaalsust loetakse eraldi. Ka uuele teenusele võib tekkida uus funktsionaalsus. Sellisel juhul on tegemist kahe erineva korraga.

Näitaja

EK ühine väljundnäitaja: “Avaliku sektori asutused, keda toetatakse digiteenuste, -toodete ja -protsesside väljatöötamiseks” (RCO14).

Tasemed

Algtase on 0, vahetase (2024 a.) 5 ning lõpptase (2029. a) 15. Nende hulka loetakse üksnes asutusi, kes käesoleva TATi kaudu toetust saavad, sh partnerid Riigiülel on algtase 0, vahetase 20 ning lõpptase 50 toetatud asutust.

Selgitus

Tegemist on TATiga toetavate avaliku sektori asutuste arvuga, keda toetatakse digiteenuste, toodete ja protsesside väljatöötamiseks või oluliseks täiendamiseks. Oluliste täienduste hulka kuuluvad üksnes uued lisandunud funktsionaalsused, sh ligipääsetavuse ja UX funktsionaalsused jmt. Avaliku sektori asutuste hulka kuuluvad riigiasutused ning nende poolt hallatavad asutused, avalik-õiguslikud asutused, kohalikud omavalitsused või muud avaliku võimu täideviijad. Topelt lugemise vältimiseks loetakse iga asutust, mida on toetatud erinevate tegevuste raames, näitajas ühe korra. Toetatud asutuste andmed lisab elluviija SFOS andmekorje moodulisse. Näitajat raporteeritakse, kui kõik konkreetse avaliku sektori asutusega seotud tegevused on lõppenud.

Näitaja

Projekti spetsiifiline näitaja: “Avalike digiteenustega rahulolu”

Tasemed

Mõõdiku lõpptase on tulenevalt DA 2030 sätestatud eesmärgile 90%.

Selgitus

Mõõdikuga mõõdetakse nii eraisikute kui ka ettevõtete rahulolu avalike teenustega, mida on tarbitud elektrooniliste kanalite kaudu (e-iseteenindus, veebileht, e-post, nutirakendus jmt). Mõõtmise meetodika pannakse paika TAT tegevuste koostamisel, Tegemist on projekti spetsiifilise näitajaga ning selle täitmist raporteeritakse järelaruandega.

Perioodi 2021-2027 kohaste näitajate definitsioon ja raporteerimise reeglid on toodud perioodi 2021–2027 näitajate meetodikas.

5. Punkt “Rakendusüksus, rakendusasutus, elluviija ja partnerid”

Punkti 5.1 kohaselt on rakendusüksus Riigi Tugiteenuste Keskus.

Punkti 5.2 kohaselt on rakendusasutus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Rakendusasutuse ülesandeid täidab strateegilise planeerimise osakond (edaspidi *SPO*). *SPO* koordineerib ministeeriumi strateegia ja Euroopa Liidu struktuurivahendite strateegia ministeeriumi valdkondi käsitlevate osade väljatöötamist, tagab välisabi vahendite efektiivse kasutamise ministeeriumi valitsemisalas ning teostab välisvahendite kasutamise üle seiret ja järelevalvet.

Elluviija on punkti 5.3 kohaselt MKM, täpsemalt on elluviija ülesannetes digiriigi arengu osakond, mis allub digiarengu asekanterile. Kuna TAT sisaldab digiriigile lisaks ka küberruumi tegevusi, siis kaaskoordineerijaks on elluviijal riikliku küberturvalisuse osakond. Elluviijal on punkti 5.4 järgi õigus kaasata tegevuste elluviimiseks partnereid avalikust sektorist, kes on otseselt seotud riigiüleste ja kesksete teenuste kasutusele võtmisega või arendamisega. Kuna käskkiri on suunatud DA 2030 ning nende 2030 tulemuste saavutamiseks, siis partnerite kaasamisel lähtutakse nende pädevusest ja põhiülesannetest (näiteks, kas partner vastutab konkreetse infosüsteemi, andmekogu vms eest). Partneriteks on riigiüleste ja kesksete teenustega seotud avaliku sektori asutused: Riigi Infosüsteemi Amet, Eesti Keele Instituut, Haridus- ja Teadusministeerium, Statistikaamet, Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet, Maaeluministeerium, Põllumajandus- ja Toiduamet, Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Transpordiamet, Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus, Maksu- ja Tolliamet, Rahandusministeerium, Haigekassa ja Registrite ja Infosüsteemide Keskus. Avaliku sektori partneriteks võivad olla ka kohalikud omavalitsused ja nende hallatavad asutused, kohalike omavalitsuste liidud ning mittetulundusühingud ja sihtasutused, kui nad pakuvad otsest avalikku teenust ning on olulised vastavalt DA 2030 riigiüleste ja kesksete lahenduste eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks. Samas ei ole antud TAT skoobis iga üksiku KOVi IKT lahendused. Partneri roll on välja arendada kliendi ootustele vastavad digiteenused, samuti vastutada, et kasutatavad infotehnoloogilised lahendused on turvalised, kaasaegsed, mugavad kasutada, liidestuvad riigi teiste registritega ning täidavad kõiki riigi poolt avalike digiteenustele seatud tingimusi. Lisaks on partnerite koordineerida ja jälgida, et nende vastutatavad planeeritavad arendustegevused püsiks kokkulepitud ajakavas. Iga partner vastutab oma tegevuste eest.

5.5. Sätestatakse, et elluviija võib TATis esitatud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks kaasata teisi avaliku sektori asutusi, kes on seotud konkreetse infosüsteemi, andmekogu vms. Kuna pika aja jooksul on keerukas kõiki võimalikke partnereid ette näha, siis on see võimalusena olemas.

6. Punkt “Eelarve”

Peatükis kuus esitatakse toetatavate tegevuste kogueelarve, milleks on 80 000 000 eurot ja mida rahastatakse ERF-ist 70% ulatuses. Seega ERF-i toetus on 56 000 000 eurot ja riiklik kaasfinantseering 30% ehk 24 000 000 eurot.

Kavandatav eelarve aastate lõikes on toodud käskkirja lisa 1.

7. Punkt “Tegevuste abikõlblikkuse periood”

Seitsmendas peatükis esitatakse toetatavate tegevuste abikõlblikkuse periood, mis algab 1. jaanuaril 2023. a ja lõpeb 31. augustil 2029. a. Struktuuritoetuste periood kestab küll 31. detsembrini 2029. a, aga menetluslike tegevuste tähtaegseks sooritamiseks peavad tegevused lõpetatud olema 31. augustil 2029. a.

8. Punkt “Tegevuste kirjeldus tulemuste saavutamiseks”

Punktis 8.1 sätestatakse, et arvestades pidevalt muutuvaid info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi *IKT*) alaseid vajadusi, jätab TAT täpsemate tegevuste,

eelarve ja ajaraami sätestamise tegevuste nimekirja. Tegevuste nimekiri on kuni kahe aastase detailsusega ning järgnevad aastad planeeritakse ja täiendatakse igal järgneval aastal. Tegevuste nimekirja koostab elluviija koos partneritega ning esitab selle kinnitamiseks vastava valdkonna asekanterile. Samas tuleb tagada tegevuste süsteemne jälgimine, et eesmärgid ja tulemused oleksid vastavalt tegevuste nimekirjale saavutatud.

Arengukava elluviimise eest vastutab digiühiskonna arengu eestvedajana Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (2023. aasta seisuga ettevõtlus- ja IT-ministri juhtimisel). Arengukava viiakse ellu digiühiskonna programmi kaudu (edaspidi: programm), mis hõlmab digiriigi arengu, ühenduvuse ja küberturvalisuse valdkondi. Programmis pannakse paika konkreetsete aastate täpsemad eesmärgid ning nende saavutamiseks vajalikud tegevused koos vastutajate, rahaliste vahendite ja mõõdikutega. Programm koostatakse neljaks aastaks vastavalt riigi eelarvestrateegia kestusele ja seda uuendatakse iga aasta n-ö rulluvalt.

Kuna antud TAT panustab detailsemalt DA 2030 ja ka digiühiskonna programmi, siis tegevuste valikul ka sellest lähtutakse. Tegevuste nimekirja koostab elluviija koos partneritega ning esitab selle kinnitamiseks vastava valdkonna eest vastutavale asekanterile. Tegevuste valik tehakse arvestades DA 2030 lubatud tulemusi.

DA 2030 tulemuste edenemisest antakse ülevaateid erinevatel tasemetel ning vormides, sh antud TAT raames tehtud tegevustest. Samuti saadakse tagasisidet ja ettepanekuid arengukava, digiühiskonna programmi osas. Arengukava juhtimiskorralduses on peamine ülesanne tagada eri valdkondade ja asutuste eesmärkide ja tegevuste sünergia, sest digiühiskonna areng (sh eelkõige 2030. aasta visiooni elluviimine) sõltub paljude osaliste samasuunalisest pingutusest. Arengukava juhtimiskorraldus on detailsemalt välja toodud DA 2030 dokumendis [lk 48](#).

Punktis 8.2 sätestatakse, et tegevuste valikul tegevuskavasse lähtutakse seirekomisjonis kinnitatud 2021-2027 rakenduskava tegevuste üldistest valikukriteeriumidest ja -metoodikast.

1. Valikukriteerium – tegevuste kooskõla valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele

Valikumetoodika – tegevus lisatakse elluviija ja partnerite poolt tegevuste nimekirja kui see panustab DA 2030 arengukava valdkondadesse ja alaeesmärkidesse ning rakenduskava poliitikaeesmärgi 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärki „digitaliseerimisest kasu toomine kodanike, ettevõtjate, teadusasutuste ja avaliku sektori asutuste jaoks“. DA 2030 valdkonnad ja alaeesmärgid on toodud alljärgnevalt:

I Valdkond. Digiriik

Digiriigi järgmised arenguhüpped

1. alaeesmärk: Üleminek sündmuspõhistele ja proaktiivsetele teenustele
2. alaeesmärk: Krativäeline riik
3. alaeesmärk: Inimkeskne digiriik
4. alaeesmärk: Roheline digiriik

Suunad, mis võimaldavad arenguhüpet ja tagavad digiriigi kestlikkuse

1. alaeesmärk: Avalike teenuste juhtimise ja kasutajakesksuse juurutamine
2. alaeesmärk: Andmepõhine riigivalitsemine ja andmete taaskasutus
3. alaeesmärk: Tulevikukindlad digiriigi platvormid
4. alaeesmärk: Keskelt osutatud IT-alusteenused
5. alaeesmärk: Uute lähenemisviiside pidev katsetamine
6. alaeesmärk: Avatud innovatsioon ja digiriigi kogukonna arendamine
7. alaeesmärk: Avaliku sektori digimuutuste võimendamine
8. alaeesmärk: Sihitud väliskoostöö III Valdkond. Küberturvalisus.

1. Alaeesmärk: Ajakohane küberturvalisuse riiklik korraldus
2. Alaeesmärk: Suundumuste, riskide ja mõjude analüüsivõime
3. Alaeesmärk: Suurem küberturvalisuse tagamise võimekus

2. Valikukriteerium – tegevuste põhjendatus

Valikumetoodika – tegevus lisatakse elluviija ja partnerite poolt tegevuste nimekirja, kui tegevus aitab saavutada DA 2030 alaeesmärkide lubadused aastaks 2030 ning panustab rakenduskava poliitikaeesmärgi 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärki „digitaliseerimisest kasu toomine kodanike, ettevõtjate, teadusasutuste ja avaliku sektori asutuste jaoks“.

Tuleb arvestada, et DA 2030 tulemuste saavutamiseks tuleb planeerida tegevusi juba varasemalt. Antud TATiga seotud tegevused algavad 2023. aastast, et saavutada 2030. aastaks seatud eesmärgid. Samuti arvestatakse tegevuste planeerimisel kõiki rahastamisallikaid. Antud TAT ei kata kõiki DA 2030 tulemuste saavutamist, vaid annab lisavõimekuse. Tegevus on põhjendatud, kui on selge, millise DA 2030 tulemusega tegevus on seotud ning millise rakenduskava poliitikaeesmärgis nimetatud kasusaajaga on seotud.

DA 2030 erieesmärkide tulemused on toodud alljärgnevalt:

1. Üleminek sündmuspõhiste ja proaktiivsetele teenustele - Eestis tulevad avalikud teenused sinu juurde just siis, kui sul on neid vaja ja saad asjad korraga aetud.
2. Krativäeline riik - Eestis saab avaliku sektoriga asjad aetud vestluskrati abil. Krattide abil on tehtud avalikus sektoris uus tõhusushüpe.
3. Inimkeskne digiriik - digiriigis on inimeste põhiõigused kaitstud ning inimesel ja ettevõtjal on kontroll oma andmete üle ja võimalus neid päriselt jagada
4. Roheline digiriik - Eesti on maailma kõige rohelisem digiriik
5. Avalike teenuste juhtimise ja kasutajakesksuse juurutamine - kõik avalikud teenused on inimkesksed ja neid kujundatakse, juhitakse ja mõõdetakse ühtsetel alustel
6. Andmepõhine riigivalitsemine ja andmete taaskasutus - kõik riigi otsused tehakse kvaliteetsete andmete abil
6. Tulevikukindlad digiriigi platvormid - digiriigi ühislahendused on tulevikukindlad
7. Keskselt osutatud IT-alusteenused - digiriik on pilves ja baasteenused on kvaliteetsed
8. Uute lähenemisviiside pidev katsetamine - Eesti on rajaleidja ja agar katsetaja
9. Avatud innovatsioon ja digiriigi kogukonna arendamine - erasektor panustab tugevalt digiriigi innovatsiooni ja lahendused saab maailma viia
10. Avaliku sektori digimuutuste võimendamine - julgete ja suurte digimuutuste jaoks on olemas teadmised, oskused ning raha
11. Sihitud väliskoostöö - aina enam on piiriüleseid teenuseid
12. Ajakohane küberturvalisuse riiklik korraldus - paigas on selge, kõikehõlmav ja Eesti vajadustele (sh ohtudele ja suundumustele) vastav riiklik küberturvalisuse haldusmudel ning õigusraam on vastav.
13. Suundumuste, riskide ja mõjude analüüsivõime - küberturvalisus toetab innovatsiooni ja innovatsioon küberturvalisust.
14. Suurem küberturvalisuse tagamise võimekus - Eesti on küberturbe juhtriik, sh kriisiolukordades.

3. Valikukriteerium – tegevuse kuluefektiivsus

Valikumetoodika – tegevus lisatakse elluviija ja partnerite poolt tegevuste nimekirja, kui tegevuste eelarvete kalkulatsioonide aluseks on arvestatud tavapärasest praktika, nt info-ja tehnoloogiliste lahenduste puhul on arvestatud olemasolevates raamlepingutes kinnitatud hindasid või on võetud aluseks turu-uuring, varasem hankelepingu hinna kogemus või muu praktika, mis näitab kulu mõistlikkust. Samuti tuleb personalikulude puhul arvestada tavapärasest praktikast ning lähtuda Fontese palgauuringust ning arvestades ka seejuures asutuse enda sisemist personalipoliitikat. Kuna tegevusi teevad ainult avaliku sektori asutused, siis

hankemenetlus tagab kuluefektiivsuses tegevuste summade osas. Tegevuste nimekirjas on planeeritavad kulud, sest hinnad ja summad täpsustuvad läbi hankemenetluse.

4. Valikukriteerium – elluviija või partneri suutlikkus tegevusi ellu viia

Valikumetoodika – tegevus lisatakse elluviija ja partneri poolt tegevuste nimekirja ning eraldi suutlikkust ei hinnata. Avalikus sektoris on asutuste ja ministeeriumite põhimääruste alusel kinnitatud konkreetne asutuse või ministeeriumi roll. Antud rollid täitmiseks on ka loodud vastav võimekus ning suutlikkus. See puudutab nii elluviijat, kui ka avaliku sektori partnereid. Kuna elluviija ja partneri suutlikkus on juba läbi kohustuslike ülesannete ja rollide tagatud, siis eraldi suutlikkust hinnata ei ole vaja.

Näiteks on peamise partneri RIA peamised ülesanded välja toodud alljärgnevalt:

RIA põhiülesanded on:

- 1) järelevalve teostamine elutähtsa teenuse osutamiseks kasutatavate infosüsteemide ning nendega seotud infovarade turvameetmete alalise rakendamise üle;
- 2) riigi infosüsteemi ja Eesti kriitilise informatsiooni infrastruktuuri infoturbe seotud tegevuste korraldamine;
- 3) Eesti arvutivõrkudes toimuvate turvaintsidentide käsitlemine;
- 4) järelevalve teostamine riigi infosüsteemi haldamist reguleerivatest õigusaktidest tulenevate nõuete täitmise üle;
- 5) riigi infosüsteemi haldussüsteemi pidamine;
- 6) riigi infosüsteemi andmevahetuskihi pidamine (arendamine ja haldamine);
- 7) avaliku võtme infrastruktuuri toimimise koordineerimine;
- 8) Riigi infosüsteemi arendusprojektide koordineerimine ning rahvusvaheliste projektide ettevalmistamine ja osalemine;
- 9) teabevärv „eesti.ee” pidamine;
- 10) Euroopa Liidu struktuuritoetuste rakendusüksusena toimimine;
- 11) baasinfrastruktuuri ja andmeside korraldamine;
- 12) osalemine oma tegevusvaldkonda reguleerivate õigusaktide väljatöötamisel ning nende õigusaktide muutmiseks ettepanekute tegemine, samuti osalemine ameti tegevusvaldkondade eestikeelse terminoloogia korrastamises;
- 13) osalemine oma tegevusvaldkonnaga seotud poliitikate, strateegiate ja arengukavade väljatöötamisel.

Kuna RIA pakub riigiüleseid ja keskseid teenuseid, siis on tal ka võimekus ning suutlikkus ülesanne täitmiseks, mis omakorda on seotud antud TAT tegevuste suutlikkusega neid allu viia.

5. Valikukriteerium – projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega

Valikumetoodika – tegevus lisatakse elluviija ja partneri poolt tegevuste nimekirja, kui on välja toodud, millisesse Eesti 2035 strateegia näitajasse panustab. Mõnel juhul on seos kaudne, samas võetakse ka see arvesse.

Näiteks näitaja „Rahulolu KOV teenusega“, kuna on teada, et KOV-i kompetents teenuste juhtimisel ja korraldamisel on sageli puudulik, siis antud TAT tegevuste planeerimisel riigiülevalt, sh ka KOVides, tõstetakse teenuse juhtimise kompetentse kõigile avatud Digiriigi Akadeemia (<https://digiriigiakadeemia.ee/>) online koolituste näol. Digiriigi Akadeemia on suunatud kõigile avalike teenuste arendajatele ja teenuste juhtidele, mis läbi on kaudselt võimalik ka KOV teenuste rahulolu tõsta. Antud TAT raames planeeritakse kursuste jätkamisega, mis on vajalikud, sh KOV-idele (nt rohedigi kursus). Kuna KOV-i töötajad arendavad avalikke teenuseid oma elanikele, siis Digiriigi Akadeemia aitab ühtlustada

teadmiste taset ka KOV-ides. Uute lisanduvate kursuste info viiakse ka koostöös ELVLIga kõikide KOVideni. Näiteks otsese seose puhul on ligipääsetavus seotud otseselt arendustega, sest digiteenused arendatakse jälgides ning sisse planeerides seda, et avalike teenuste pakkumist võimaldavad infosüsteemid on digiligipääsetavad, st oluline on arendamisel rakendada WCAG-ga seotud nõudeid. Nõuded on välja toodud siin: <https://ttja.ee/eraklient/tarbija-oiigused/kaubandus-teenused/digiligipaasetavuse-tagamine>.

Tegevus nimetatakse tegevuste nimekirja eeldusel, et kõik valikukriteeriumid on täidetud. IT aseksantsler kinnitab elluviija ja partnerite poolt kõikidele valikukriteeriumitele vastava tegevuste nimekirja.

Punktis 8.3 sätestatakse, et TAT eesmärkide, tulemuste ja mõõdikute jälgimiseks võib moodustada eraldi mitte ametliku juhtrühma vms vormi, mis on kõige efektiivsem ja tulemuslikum TAT eesmärkide, tulemuste ja mõõdikute saavutamiseks. Elluviija peab tagama koos partneritega DA 2030 tulemuste ja eesmärkide saavutamise.

9. Punkt “Elluviija õigused ja kohustused”

Punktis 9.1.1. sätestatakse, et elluviija koostab koostöös partneritega vastavalt DA 2030 alusel ja toetavate tegevuste eesmärke arvesse võttes kuni kaheaastase tegevuste kirjeldused. Tavapäraselt planeeritakse järgneva aasta eelarved eelneva aasta lõpus ning arvestatakse loogilist planeerimise ajakava (nt 2023-2024 tegevuste planeerimine algab 2022 aasta lõpus). Koostatud tegevuste nimekiri esitatakse elluviija poolt vastava valdkonna aseksantslerile kinnitamiseks. Selleks, et tagada toetatavate tegevuste otsene ja selge panustamine arengukava strateegiliste suundade ja mõõdikute täitmisesse ning lihtsustada tulemuste saavutamist, peab tegevust nimekiri sisaldama vähemalt tegevuste loetelu aastate lõikes ning eelarvet. Samuti tuleb tegevuste seadmisel määrata, milline tegevus panustab TAT mõõdikutesse ning määrab meetoodika.

Punktis 9.1.2. sätestatakse, et kui elluviija on koostöös partneritega koostanud maksimaalselt kaheaastase tegevuste nimekirja ja vastava valdkonna aseksantsler on selle kinnitanud, siis tuleb elluviijal kinnitatud tegevuste nimekiri esitada rakendusüksusele teadmiseks. Kinnitatud dokumendi edastamine rakendusüksusele võib toimuda kõige paindlikumal ja mõistlikumal moel, nt digiallkirjaga saadetud elektronpostiga.

Punktis 9.1.3. sätestatakse, et kui tekib vajadus teha tegevuste nimekirja muudatusi kas elluviija või partneri poolt ning mis võivad olla muuhulgas tegevuste elluviimise edasilükkamine või ära jätmine, siis tuleb antud muudatused vastava valdkonna aseksantsleriga kooskõlastada. Tegevuste nimekirja kinnitamine toimub kuni üks kord aastas, kuid muudatusi võib kooskõlastada vastavalt vajadusele. Nii partner kui elluviija peavad muudatuste tegemise käigus tagama, et TAT-s sätestatud eesmärgid saavutatakse.

Punktis 9.1.4. sätestatakse, et kui tegevuse raames tekib avalik vaade kliendile, siis võimalusel tuleb lisada tööde teostaja logo mõistlikus kujunduses ja suuruses või muul moel näidata (nt lisada ettevõtte nimi) antud töö teostaja, sh arenduspartner. Eesmärk on, et tekib läbipaistvus ja selgus konkreetse tegevuse teostaja üle. Samamoodi on kohustuslik näidata tegevuste lõikes rahastajat vastavalt “Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine” (edaspidi *avalikkuse teavitamise määrus*) määrusele ning antud TAT alusel peab juures olema ka tööde teostaja. Avalikkuse teavitamise määrusele sarnaselt tuleb tööde teostaja info logo vms moel lisada, kui tulem on mõeldud avalikkusele, osalejatele, lõppsaaajatele või tegevuse sihtrühmale, ja veebileht või selle mobiilivaade, mille kaudu edastatakse tegevusega seotud teavet. Kui teenust hangitakse, siis tuleb vastav nõue lisada ka hankelepingsusse. Põhjendatud juhul ei pea antud sätet kohaldama.

Punktis 9.1.5 sätestab, et digiriigi ehitamisel ning digiteenuste arendamisel tuleb lähtuda kogu riigis ühtsetest alustest.

Peamised alused on toodud välja siin:

- 1) arendustegevus on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 28. veebruari 2008. a nr 58 määruse „Riigi infosüsteemi haldussüsteem“ §-s 5 sätestatud riigi infosüsteemi haldamise põhimõtetega;
- 2) arendustegevus on kooskõlas valdkonna eest vastutava ministri poolt TAT-ga kehtestatud riigi infosüsteemi koostoimeraamistiku nõuetega ulatuses, milles see on arendustegevuse sisu ja olemust arvestades võimalik ja asjakohane;
- 3) arendustegevus on kooskõlas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala asjaomase valdkonna arengukava suundadega ja panustab selle möödikutesse;
- 4) arendustegevus on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 25. mai 2017. a nr 88 määruse „Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused“ §-des 6, 7, 9 ja 13–15 sätestatud nõuete ja põhimõtetega;
- 5) arendustegevus on kooskõlas ministeeriumi ja/või valitsemisala IKT strateegiaga ning vastava valdkonna arengukavaga;
- 7) asutusel on võimekus arendustegevuse eesmärgi saavutada ja arendustegevuse tulemi jätkusuutlikkus tagada.

9.1.6. sätestab, et elluviija koordineerib aruandlust vastavalt rakendusasutuse või rakendusüksuse esitatud tähtaegadest ja vormidest lähtuvalt.

9.1.7 sätestab aruande esitamise tähtaja.

9.1.8 sätestab, et kuna projekt sisaldab tulemusarvu näitajat, mida raporteeritakse aasta pärast teenuse kasutusel võtmist, siis see annab võimaluse küsida andmeid veel ka pärast tegevuste lõppemist järeldaruande vormis, kui selleks peaks vajadus tekkima.

9.1.9. sätestab, et tuleb korraldada teavitusüritus laiemale avalikkusele;

9.1.10. on välja toodud, et elluviija peab esitama eelarveaasta väljamaksete prognoosi 10 jaanuariks rakendusüksuse nõudmisel.

Punktis 9.2 tuuakse välja elluviija õigused.

Punktis 9.2.1 sätestatakse, et tegevuste nimekirja võib muuta, kui selleks tekib põhjendatud vajadus, kuid TAT-s sätestatud eesmärgid ja tulemused saavutatakse. Kooskõlastus käib läbi vastava valdkonna asekancleri ning kõige lihtsamalt ning mõistlikumal viisil, mis osapooled on omavahel kokku leppinud.

Punktis 9.2.2 sätestatakse, et elluviija vastutab tegevuste eest ning koostab aastate lõikes koos partneritega tegevuste nimekirja, siis on tal õigus partneri tegevuste kohta saada lisainfot. Lisainfot võib esitada elluviijale tegevuste nimekirja koostamise protsessi käigus ning elluviija etteantud vormidel või viisil.

Punktis 9.2.3 sätestatakse, et elluviijal on õigus keelduda esitamast rakendusüksusele maksetaotlust väljamaksmiseks, kui tegevuste sisu ei vasta kokkulepitule, tegevused ei ole abikõlblikud või kahjustavad muul viisil kogu TAT elluviimist. Samuti kui partner ei ole arvestanud TAT-s seatud tingimusi ja teiste õigusraamistike nõudeid.

10. Punkt “Partneri õigused ja kohustused”

Punktis 10.1.1 sätestatakse, et partner on kohustatud elluviija vormil või viisil andma tähtaegset ja korrektset infot.

Punktis 10.1.2 sätestatakse, et partner peab vastutama oma tegevuste abikõlblikkuse eest, mis tuleneb TAT-st ja muudest õigusraamidest, mis reguleerivad antud TAT sisu.

Punktis 10.1.3 sätestatakse, et partner on kohustatud kogu TATis olema kaasvastutaja temaga seotud tegevuste osas, et elluviijal oleks võimalik tagada kogu TAT eesmärkide elluviimine, sealhulgas peab partner vastutama, et temaga seotud tegevused oleksid teostatud tähtaegselt ja korrektselt ning oleks kooskõlas TAT eesmärkide ja tulemustega.

Punktis 10.1.4 sätestatakse, et partner on kohustatud maksetaotlusi esitama vormis ja viisil, mida elluviija on ette andnud.

Punktis 10.1. 5 sätestatakse, et kui tegevuse raames tekib avalik vaade kliendile, siis võimalusel tuleb lisada tööde teostaja logo mõistlikus kujunduses ja suuruses või muul moel näidata (nt lisada ettevõtte nimi) antud töö teostaja, sh arenduspartner. Eesmärk on, et tekib läbipaistvus ja selgus konkreetse tegevuse teostaja üle. Samamoodi on kohustuslik näidata tegevuste lõikes rahastajat vastavalt “Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine” (edaspidi *avalikkuse teavitamise määrus*) määrusele ning antud TAT alusel peab juures olema ka tööde teostaja. Avalikkuse teavitamise määrusele sarnaselt tuleb tööde teostaja info logo vms moel lisada, kui tulem on mõeldud avalikkusele, osalejatele, lõppsaajatele või tegevuse sihtrühmale, ja veebileht või selle mobiilivaade, mille kaudu edastatakse tegevusega seotud teavet. Kui teenust hangitakse, siis tuleb vastav nõue lisada ka hankelepingusse. Põhjustatud juhul ei pea antud sätet kohaldama ja seetõttu on lisatud punkti 10.1.5 antud kohustus võimalusena.

Punktis 10.1.6 sätestatakse, et partner peab teavitama esimesel võimalusel, sh ennetavalt võimaliku probleemi realiseerimisest, elluviijat, et oleks võimalik võtta kasutusele vastavad meetmed TAT eesmärgi ja tulemuse õnnestumiseks. Teavitada võib lihtsalt ja mõistlikul vormi või viisil, kuid peab arvestama, et oleks kirjalikult fikseeritud.

Punktis 10.1.7 sätestatakse, et digiriigi ehitamisel ning digiteenuste arendamisel tuleb lähtuda kogu riigis ühtsetest alustest.

Peamised alused on:

- 1) arendustegevus on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 28. veebruari 2008. a nr 58 määruse „Riigi infosüsteemi haldussüsteem“ §-s 5 sätestatud riigi infosüsteemi haldamise põhimõtetega;
- 2) arendustegevus on kooskõlas valdkonna eest vastutava ministri poolt TAT-ga kehtestatud riigi infosüsteemi koostoimeraamistiku nõuetega ulatuses, milles see on arendustegevuse sisu ja olemust arvestades võimalik ja asjakohane;
- 3) arendustegevus on kooskõlas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala asjaomase valdkonna arengukava suundadega ja panustab selle mõõdikutesse;
- 4) arendustegevus on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 25. mai 2017. a nr 88 määruse „Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused“ §-des 6, 7, 9 ja 13-15 sätestatud nõuete ja põhimõtetega;
- 5) arendustegevus on kooskõlas ministeeriumi valitsemisala IKT strateegiaga ning vastava valdkonna arengukavaga;
- 7) asutusel on võimekus arendustegevuse eesmäärke saavutada ja arendustegevusetulemi jätkusuutlikkus tagada.

Punktis 10.2 on välja toodud partneri õigused, st et partneril on õigus teha ettepanekuid sobival vormil või viisil, kuid arvestades, et kogu TAT eesmärk ja tulemus saavutatakse.

11. Punkt “Kulude abikõlblikkus”

Punktis 11.1. on välja toodud, et abikõlblike kulude osas ei ole muud piirangut, kui ühendmääruses abikõlbmatud kulud. Põhikategooriatena on kolm suuremat kululiiki arvestades riigieelarve loogikat – majandamiskulu (nt litsentsid, arendustega otseselt seotud hoolduskulud, koolituste, seminaride, õppereiside jms kulud jne), investeringud (nt arenduskulud, arenduste vms otseselt seotud vajalikud seadmed jne) ja personalikulu (inimeste värbamine ja palgafond, konsultandi vms teenuse sisse ostmine jne). Tegevuste planeerimisel võib vaadata, et ei oleks personali värbamist sellises mahus, millele jätkusuutlikkuse kulused edaspidi ei suudeta baaseelarvest tagada jne. Oluline on tagada, et kulud on heaperemehelikult arvestatud ja kasutatud ning panustavad otseselt TAT eesmärkidesse ning tulemustesse, sh mõõdikutesse. Eesmärk on tulemus parimal ning efektiivsemalt moel saavutada.

12. Punkt “Toetuse maksmise tingimused ja kord”

Punktis 12.1. viidatakse dokumentide esitamise ning makse menetlemise korrale ühendmääruse vastavate paragrahvide alusel.

Punktis 12.2. tuuakse välja, et väljamakse aluseks on tegelikud kulud (tekkinud ja tasutud). Näiteks kui on tegemist palgakuludega, siis palgakulud makstakse, nii nagu ka muud kulud, esitatud kuludokumentide alusel, (nt palgaleht, palgalipik). Antud nõue kehtib nii elluviijale kui ka partnerile. Partner esitab korrektse ja abikõlbliku maksetaotluse elluviijale, kes omakorda esitab maksetaotluse RÜ-le makse menetlemiseks ja välja maksmiseks.

Punktis 12.3. sätestatakse, et toetust makstakse arvestusega, et hiljemalt 31.08.2029.a. on abikõlblik kulu tehtud.

Punkt 12.4. sätestab maksetaotluste menetlemise protseduurid.

Punktis 12.5. viidatakse RÜ ja korraldusasutuse õigustele ja kohustustele makse menetlemise peatamisel ja maksetest keeldumisel vastavate ühendmääruste paragrahvide alusel.

13. Punkt “Finantskorrektsioonid”

Kui ilmneb, et toetust on kasutatud mitteabikõlblike kulude hüvitamiseks, teeb rakendusasutus otsuse nõuda toetus osaliselt või täielikult tagasi.

Toetuse tagasinõudmisega tegeleb rakendusasutus vastavalt ÜSS2021_2027 §-dele 28–30.

14. Vaidemenetlus

Punktis 14.1 on sätestatud RA ja RÜ rollid vaidemenetluses. ÜSS2021_2027 § 32 lõikest 3 lähtuvalt on toetuse taotlemisega seotud vaide menetleja rakendusasutus.

Punktis 14.2 on sätestatud vaide lahendamise korraldus.

2. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega, sealhulgas: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid.

3. TATi mõjud

Vananeva ja kahaneva rahvastiku tõttu peab suurenema riigivalitsemise tõhusus, sest järjest väiksema ametkonnaga on vaja pakkuda üha kvaliteetsemaid avalikke teenuseid, et need oleksid kättesaadavad sõltumata elukohast. Küberohtude kasvu ja geopoliitiliste muutuste tõttu tuleb üha enam arendada ka eri valdkondades küberturvalisust ning parandada elutähtsate teenuste toimepidevust. Antud toetuse toel edendatakse Eestit digiriigina ning andmemajandust. Digiriigi küberturvalise tulevikukindla alusbaasi kindlustamise ning uute arenguhüpete hoogustamise mõjul paraneb avalike digiteenuste kasutajate kogemus ning tagatakse turvaline ning usaldusväärne küberruum.

TAT toetab otseselt Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 poliitikaeesmärk 1 „Nutikam Eesti“ meetme „Digiriik“ eesmärgi saavutamist.

TAT tegevused arvestavad põhiõiguste hartaga ja puuetega inimeste õiguste konventsiooniga. Vastav analüüs on seletuskirjale lisatud.

TAT on suunatud avalike teenuste osutamisele riigi ja kohalikul tasandi ning ei ole seotud konkreetse regiooniga, sest avalike teenuste osutamine toimub seal, kus on kodanik. TAT tegevused panustavad regionaalarengusse, sest eeldatavalt suurendab ligipääsu avalikele teenustele asukohast sõltumata. Kuna antud TAT on kaudselt suunatud KOV-i avalike teenuste parendamiseks, sh turvaliselt, siis TATi tegevuste planeerimisel arvestatakse KOVide olulisust, et aidata tõsta kaudselt KOVide kasutajate rahulolu avalike teenustega. Näiteks on välja toodud

KOV-ide poolt elanikele teenuste osutamiseks kasutatavate peamiste infosüsteemide analüüsis (https://www.elvl.ee/documents/21189341/35334914/Lopparuanne_final_kodulehele.pdf/5cd040d1-e631-4950-9d8c-e6e66e59d4ca), et teadlikkuse tõstmise vallas võiks hakata edastama infoturbealast teavet KOV-i juhtkonnale, et tõsta juhtkonna teadlikkust, hoides juhtkonda jooksvalt küberruumis toimuvaga kursis, ning anda ennetavat infot võimalike intsidentide kohta. Antud TATi ühe tegevusena rahastatakse eelkõige läbi RIA tegevuste küberruumi hoidmist, arendamist ja juurutamist, sest RIA roll on küberturbe meetmete rakendamise kontrollimine kogu riigis ning ka kohaliku omavalitsuse asutuste infosüsteemides.

Analüüsis on samuti välja toodud, et KOV-i kompetents teenuste juhtimisel ja korraldamisel on sageli puudulik. Antud TAT tegevuste planeerimisel riigiülesele, sh ka KOVides, tõstetakse teenuse juhtimise kompetentse kõigile avatud Digiriigi Akadeemia (<https://digiriigiakadeemia.ee/>) online koolituste näol. Digiriigi Akadeemia on suunatud kõigile avalike teenuste arendajatele ja teenuste juhtidele. Antud TAT raames planeeritakse kursuste jätkamisega, mis on vajalikud, sh KOV-idele (nt rohedigi kursus). Kuna KOV-i töötajad arendavad avalikke teenuseid oma elanikele, siis Digiriigi Akadeemia aitab ühtlustada teadmiste taset ka KOV-ides. Uute lisanduvate kursuste info viiakse ka koostöös ELVLiga kõikide KOVideni.

TAT tegevuste elluviimisega ei kaasne otseselt ja olulist positiivset muutust ega ka negatiivset mõju keskkonnahoiu ja kliima eesmärgile. TAT ei sisalda tegevusi, mis panustavad otseselt soolise võrdõiguslikkuse edendamisse. Loodavaid uusi ja täiendatud lahendusi on kavas testida eri soost, vanuses, rahvusest ja erivajadusega kasutajarühmadega. TAT elluviimisel rakendatakse asjakohaseid meetmeid isikute põhiõiguste kaitse tagamiseks. Tehisintellekti süsteemide loomisel ja kasutamisel jälgitakse, et algoritmil põhinevad hinnangud ei oleks kallutatud ega süvendaks eelarvamusi ja soostereotüüpe. Digiteenuste arendamisel ja osutamisel võetakse võimalusel arvesse, et eri soost, vanuses, emakeelega, erivajadusega kasutajatel võivad olla erinevad oskused, vajadused ja võimalused digiteenuste kasutamiseks ja seatakse eesmärgiks inimestele võrdsete võimaluste loomine digiteenustele juurdepääsuks.

4. TAT kooskõla valikukriteeriumitega

Kõigi käskkirja alusel rahastatavate tegevuste puhul lähtutakse seirekomisjoni poolt kinnitatud valikukriteeriumidest, mis on lahti kirjutatud seletuskirja punktis 8.2.

5. Käskkirja jõustumine

Käskkiri jõustub üldises korras.

6. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Keskkonnaministeeriumile, Riigikantseleile, Riigi Tugiteenuste Keskusele eelnõude infosüsteemi EIS kaudu ning arvamuse avaldamiseks Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskusele ja Riigi Infosüsteemi Ametile. Kommentaarid esitasid Rahandusministeerium, Sotsiaalministeerium, Eesti Linnade ja Valdade Liit ning kõikide kommentaaridega on arvestatud.

Seletuskirja Lisad:

Lisa 1. Märkustega arvestamise ülevaade.

Lisa 2. Põhiõiguste hartaga ja puuetega inimeste õiguste konventsiooniga arvestamise kontrollleht.